ဝိသုဒ္ဓါရုံ တိပိဋကဓရ အရှင်သိရိန္ဒာဘိဝံသ (ယော)

၏

"တရားအသိ လူမျက်စိ"

[တိပိဋကဓရ ဓမ္မလက်ဆောင် ၁၂]

ထိုင်းနိုင်ငံချင်းမိုင်မြို့၌ ဟောသောတရား

နမော ဗုဒ္ဓဿ

[နမော ပဉ္စစက္ခုမတော]

[၁၉၉၇ ခု၊ မေလ ၁၆ရက်နေ့ည ထိုင်းနိုင်ငံ ချင်းမိုင်မြို့ ဇင်းမယ်ပိဋက ၃ ပုံ ပူဇော်ပွဲ၌ ဟောကြားအပ်သော တရားဖြစ်သည်။ ၎င်းတရားကို ရန်ကင်း၊ ပဉ္စနိကာယ သာသနာ့ဗိမာန် ကျောင်းတိုက်နေ ထိုင်းနိုင်ငံ ဇာတိ အရှင်ဓမ္မာလင်္ကာရ (ဓမ္မာစရိယ) က ထိုင်းဘာသာ ပြန် ပေးသည်။]

၁။ တရားအသိ လူမျက်စိ

❀ ရသိ–မှတ်သိ၊ ခွဲ၍သိ၊ အသိ (၃)မျိုးပြ။
❀ အမှတ်အသား၊ ခွဲခြားမမြင်၊ ရရုံပင်၊ ဝိညာဏ် စိတ်သိပြ (ဝိညာဉ် စိတ်သိပြ)
❀ ကြောင်းကျိုးမကူ၊ အဖြူအမဲ၊ ကွဲပြားရုံသာ၊ သိတတ်ပါ၊ သညာမှတ်သိပြ။
❀ အကောင်းအဆိုး၊ ကြောင်းကျိုးခွဲကာ၊ သိတတ်ပါ။ ပညာခွဲသိပြ။
❀ အသိ (၃)မျိုး၊ရှေ့(၂)မျိုးမူ၊ မစုံဟူ၊ အပူမကင်းကြ။
❀ ခွဲသိပညာ၊ ရှိမှသာ၊ မှန်စွာ အားထုတ်ကြ။
❀ ကြောင်းကျိုးဆက်ကာ၊ ကြည့်တတ်ပါ၊ ပညာ အဝေးပြ။
❀ ဝိပဿနာ၊ အနီးမှာ၊ ကြည့်ကာငြိမ်းအေးရ။
❀ မျက်မှန် (၂)လက်၊ စွမ်းအားတက်၊ အကွက်စေ့ အောင်ကြည့်နိုင်ကြ။

❀ တရားအသိ လူမျက်စိ၊ အကြည့်မှန်၍၊ စိတ်အေးရ။

၁။ ကဲ . . တရားပွဲစ ကြပါစို့၊ ယခုထိုင်းနိုင်ငံ ချင်းမိုင်မြို့ ပိဋကတ ၃ ပုံ ပူဇော်ပွဲကြီးကို အကြောင်းပြုပြီး ရောက်ရှိလာကြတဲ့ တရားနာ ပရိသတ်ကြီးကို ချစ်ကြည် ရင်းနှီး မြတ်နိုးစွာနဲ့ လှိုက်လှိုက်လှဲလှဲ မေတ္တာရှေ့ထား နှုတ်ခွန်းဆက်သလိုက်ပါတယ်။

လူမျိုးနဲ့ ဘာသာစကား ကွဲပြားသော်လဲ ဗုဒ္ဓဓမ္မနဲ့ မေတ္တာကို အကြောင်းပြုပြီး မကွဲမပြား တစ်သားတည်း ပါပဲ။ ဆွေမျိုးတစ်မျိုးတည်းပါပဲ၊ ဆွေမျိုးအရင်းတွေနဲ့ တွေ့နေရသလိုပဲ စိတ်ထဲမှာ ခံစားမိပါတယ်။

မြန်မာနိုင်ငံ တိပိဋကဆရာတော် ၃ ပါးလုံး ကြွလာ တာဖြစ်လို့ တာဝန်ခံ ဆရာတော်ကြီးက တစ်ပါးလျှင် ပိဋက ၁ပုံစံ အနှစ်ချုပ်ထုတ်ပြီး ဟောဖို့ တာဝန်ခွဲဝေ သတ်မှတ်ပေးခဲ့ပါတယ်။

ဦးပဥ္စင်းက အဘိဓမ္မာကို ဟောဖို့တာဝန်ယူရပါ တယ်။ ဒါကြောင့် ယနေ့ညဟောရမယ့် တရားနာမည်က

"တရားအသိ လူမျက်စိ" ဆိုတဲ့တရားပါ၊ ပိဋကၥ ၃-ပုံထဲက အဘိဓမ္မာရဲ့ အနှစ်ချုပ်ပါ၊ ပိဋကၥ ၃-ပုံလုံးရဲ့ အနှစ်ချုပ်လို့လဲ ဆိုနိုင်တာပါပဲ။

လူရဲ့အသိဆိုတာ (၁)ရ-သိ (၂)မှတ်-သိ(၃)ခွဲ-သိလို့ ၃-မျိုးရှိပါတယ်။ အဘိဓမ္မာအသုံးအနှုန်းအနေနဲ့တော့ စိတ်ဝိညာဏ်သိ၊ သညာသိ၊ ဉာဏ်ပညာသိ၊ လို့ ခေါ်ပါတယ်၊ အမှတ်အသားလဲမပါ၊ ခွဲခြားမှုလဲမပါ အာရုံကိုရရုံမျှသာ ယူနိုင်သိနိုင်တဲ့ သဘောက စိတ်ဝိညာဏ်သိပါ၊ အကောင်းအဆိုး အကြောင်းအကျိုးခွဲခြားမှု မပါပဲ အဖြူအမဲစသည် ကွဲပြားရုံလောက်သာ မှတ်သားနိုင်တဲ့ သဘောကတော့ သညာသိပါ။ အကောင်းအဆိုး အကြောင်းအကျိုး ကွဲကွဲပြားပြား ခွဲခြားသိတာကတော့ ဉာဏ်ပညာသိဖြစ်ပါတယ်။ **"တရားအသိ လူမျက်စိ"** ဆိုတာ အဲဒီဉာဏ်ပညာသိကို ခေါ်တာပါ။ ရှေ့အသိ (၂) မျိုးနဲ့တော့ လူ့အသိဟာ မစုံသေးပါဘူး။ လူမျက်စိရဲ့ အကြည့်ဟာ မလုံလောက်သေးပါဘူး။ အပူလဲမငြိမ်းနိုင်သေးပါဘူး၊ ဉာဏ်ပညာအသိပါရှိထားမှ လူ့စွမ်းအား

ပေါ်အောင် အမှန်အတိုင်း ဆောင်ရွက်အားထုတ်နိုင်မှာ ဖြစ်တယ်၊ အဲဒီပညာကလဲ ကြောင်းကျိုးဆက်သွယ်ပြီး ကြည့်ရှုသုံးသပ် ဆုံးဖြတ်နိုင်တဲ့ အဝေးကြည့်ပညာ၊ ရုပ်နာမ်ခန္ဓာအရှိကို မြင်အောင်အပူငြိမ်းအောင် ကြည့်ရှုနိုင်တဲ့ အနီးကြည့်ပညာရယ်လို့ (၂) မျိုးရှိတယ်၊ လူရဲ့ မျက်မှန် (၂)လက်လို့ခေါ် ဆိုရမှာပေါ့။ အနီးကြည့်ပညာကို ဝိပဿနာလို့လဲ ခေါ်ပါတယ်။

လူ့ဘဝရလာရင် ကိုယ့်အကြောင်းကို ကိုယ်သိအောင် လေ့လာထားဖို့က အရေးအကြီးဆုံးကိစ္စပဲ၊ အဝေးကြည့် အနီးကြည့် လူ့မျက်စိ (၂)လုံးနဲ့ မြင်နိုင်သမျှ မြင်ရအောင် ကြည့်ထားဖို့ အထူးလိုအပ်ပါတယ်၊ ကိုယ့်အကြောင်းကို ကိုယ်သိထားမှ (၁) ကိုယ့်အလုပ်ကို ကိုယ်လုပ်တတ်မယ်၊ ကိုယ့်အလုပ်ဆိုတာ အပူငြိမ်းစေဆင်းရဲလွတ်စေ ချမ်းသာစေနိုင်တဲ့ ကောင်းမှုဖြစ်အောင် လုပ်နိုင်တာကို ပြောတာပါ၊ (၂) ကိုယ့်လမ်းကို ကိုယ်သွားတတ်မယ်၊ ကိုယ့်လမ်းဆိုတာ အပူငြိမ်းကြောင်း ဆင်းရဲလွတ်ကြောင်း ချမ်းသာကြောင်းဖြစ်တဲ့ သီလ

သမာဓိ ပညာ သိက္ခာ ၃-ပါး လမ်းကြောင်းအတိုင်း ဖြည့်ကျင့်ကြိုးစားသွားနိုင်တာကို ဆိုလိုပါတယ်။ (၃) ကိုယ့်နေရာမှာ ကိုယ်နေတတ်မယ်၊ ကိုယ့်နေရာဆိုတာ ဘုရားအာရုံ၊ တရားအာရုံ၊ ကုသိုလ်အာရုံ သတိပဋ္ဌာန်အာရုံနဲ့ နေနိုင်တာမျိုးဖြစ်ပါတယ်။

၂။ စိတ်အေးစရာ သာသနာ

- **လူနတ်နိဗ္ဗာန်၊ ၃-တန်သုခ၊ မှန်စွာရဖို့၊ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၊ သာသနာ၊ ကောင်းစွာပေါ်ခဲ့သည်။**
- **များစွာဒုက္ခရှိနေကြ၍၊ ဒုက္ခလွတ်ရန်၊ လမ်းညွှန်ကောင်းများ၊ မြတ်တရား၊ ထူးခြားပေါ်လာသည်။**
- **ဖြစ်ချင်သမျှ၊ မဖြစ်ရဘဲ၊ လွဲရမြဲမို့၊ ဖြစ်ဖို့ကောင်း၊ လမ်းညွှန်ကောင်းများ၊ မြတ်တရား၊ ထင်ရှားပေါ်လာသည်။**
- **တကယ့်အရေး၊ တကယ့်ဘေးတွင်၊ ကယ်တင်မည့်သူ၊ မရှိမူ၍၊ အပူကင်းလို၊ ကိုယ့်ကို**

အမှန်၊ ကယ်ဖို့ရန်၊ လမ်းညွှန်တရားပေါ်လာ သည်။

- ❀ **စိတ်အေးစရာ၊ သာသနာ၊ ကောင်းစွာ တွေ့ဆုံသည်။**
- ❀ **လူ့လုပ်ပိုင်ခွင့်၊ ခံစားခွင့်၊ အဆင့်မြင့်အောင် သုံးနိုင်သည်။**
- ❀ **ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၊ သာသနာကြောင့်၊ ကမ္ဘာလည်းလှ၊ လူလည်းလှ၊ အေးမြချမ်းသာသည်။**
- ❀ **နောက်ဆုံး၌ကား၊ မြတ်တရားသာ၊ ထောက်တည်ရာ၊ လူမှာစွမ်းအားပြည့်ဝသည်။**
- ❀ **တရားအသိ၊ လူမျက်စိ၊ အကြည့်မှန်၍ စိတ်အေးသည်။**

၂။ လောကအတွင်း ကြုံကြိုက်တိုက်ဆိုင်မှုတွေထဲမှာ ဗုဒ္ဓသာသနာနဲ့ ကြုံကြိုက် တိုက်ဆိုင်မှုဟာ အမြင့်မြတ်ဆုံးဖြတ်တဲ့ အခွင့်အရေးရလာဘ်ကြီးဖြစ်တယ်။ ဗုဒ္ဓသာသနာနဲ့ တွေ့ဆုံခွင့်ရဖို့ အတိတ်က ကောင်းမှုတရားများစွာနဲ့ ရင်းနှီးခဲ့ရပြီး ပစ္စုပ္ပန်မှာ သဒ္ဓါပညာစွမ်းအားကို

ခိုင်မာစွာ မ တည်ပေးရပါတယ်။ ဗုဒ္ဓသာသနာနဲ့ တွေ့ဆုံသူဟာ လူရဲ့ မှန်ကန်တဲ့ လုပ်ပိုင်ခွင့်နဲ့ ကောင်းမွန်တဲ့ ခံစားခွင့်အားလုံးကို စိတ်ကြိုက်ရယူနိုင်ပါတယ်။

ဒုက္ခလွတ်အောင် ရုန်းနိုင်အောင်၊ အန္တရာယ်လုံအောင် ကာကွယ်နိုင်တယ်၊ အပူငြိမ်းနိုင်တယ်၊ အကြောက်ပြေနိုင်တယ်၊ အငိုတိတ်နိုင်တယ်၊ အညစ်ဟူသမျှ စင်ကြယ်ပြီး အရှုပ်ဟူသမျှရှင်းနိုင်တယ်၊ အပျက်ဟူသမျှ အကောင်းဆုံးဖြစ်အောင် ပြုပြင်နိုင်တယ်၊ ကံနိမ့်သူမြင့်နိုင်တယ်၊ ကံဆိုးသူ ကောင်းစေနိုင်တယ်၊ ကံနဲသူများစေနိုင်တယ်၊ ကံငယ်သူကြီးစေနိုင်တယ်၊ ကံမှားသူမှန်စေနိုင်တယ်၊ အတိတ်အကုသိုလ် ကြွေးစာရင်းကိုရှင်းပေးနိုင်တယ်၊ တကယ်တော့ သာသနာ့အခွင့်အရေးနဲ့ တန်ဖိုးကို တိုင်းတာကန့်သတ်လို့ မရစကောင်းပါဘူး။

လူ့လောကကို ရုပ်ဝတ္ထုပစ္စည်း (၁)မျိုးတည်းအလှဆင်ရုံနဲ့ အလှမစုံလင်ပါ၊ မငြိမ်းနိုင်ပါ။ တရားအထိန်းမပါပဲ ရုပ်ဝတ္ထု (၁) မျိုးတည်းနဲ့သာ၊ အလှဆင်နေရင် အချိန်မရွေး မီးထတောက် ပေါက်ကွဲ ဆင်းရဲစေနိုင်

ပါတယ်။ တရားပါ အလှဆင်ပေးမှ လူ့လောကအလှ စုံလင်မယ်၊ ငြိမ်းချမ်းမယ်။

တရားအသိမပါပဲ၊ ပစ္စည်းအရှိ (၁)မျိုးတည်းနဲ့လဲ လူ့ဘဝမချမ်းသာနိုင်သေးပါဘူး၊ အရှိကို အသိနဲ့ မထိန်းနိုင်ရင် ရှိတဲ့ကြောင့်ပဲ ပူရ ကြောက်ရ ငိုရ ရန်ဖြစ်ရ၊ စတဲ့မဆုံးနိုင်တဲ့ အပူမီးတွေသာ တောက်လောင်နေကြရမှာဖြစ်တယ်၊ အပူမျိုးစုံကို ငြိမ်းအေးစေနိုင်တဲ့တရားဟာ ဗုဒ္ဓသာသနာမှာသာ အတိအကျ အပြည့်အဝရှိပါတယ်၊ အိုနာသေ ဆင်းရဲတွေနဲ့ လူမှုရေးအပူမျိုးစုံကို ရင်ဆိုင်တွေ့ကြုံနေကြရတဲ့ လူတွေရဲ့ နောက်ဆုံးထောက်တည် အားကိုးစရာဟာ တရား (၁)မျိုးတည်းသာ ဖြစ်ပါတယ်။

သတ္တဝါတိုင်း ချမ်းသာကို လိုချင်ကြတာဖြစ်လို့ အဲဒီလိုချင်လှတဲ့ လူနတ်နိဗ္ဗာန် ၃တန် ချမ်းသာကောင်းစွာရကြောင်း တရားကောင်းများ ပေါ်လာရပါတယ်။ ဒီခန္ဓာမှာ ဆင်းရဲဒုက္ခများစွာရှိနေလို့သာ ဆင်းရဲဒုက္ခလွတ်ကြောင်း လမ်းမှန်ကောင်းဖြစ်တဲ့ တရားရတနာကို ဘုရားရှင်က ဖော်ထုတ်ပေးခဲ့ရတာပါ။ အကြောင်းမဲ့

ချင်သလို ဖြစ်ရတာမဟုတ်ပဲ ရှိသလိုသာ ဖြစ်ရတာ ဖြစ်လို့ ဖြစ်လိုတဲ့အရာများဖြစ်ခွင့်ရဖို့ ကောင်းကျိုးဖြစ်ကြောင်း နည်းလမ်းကောင်းဖြစ်တဲ့ တရားလမ်းစဉ် ပေါ်ပေါက်ခဲ့ရပါတယ်။ တကယ့်အရေး တကယ့်ဘေးကြုံလာတော့ ဘယ်သူကမှ ဘယ်သူ့ကို မကယ်နိုင်ပါဘူး၊ မိမိကိုယ်တိုင်သာ တရားနဲ့ကယ်ရမှာဖြစ်လို့ ကိုယ့်ဟာကိုယ်ကယ်စရာစွမ်းအား ရရှိဖို့အတွက်လဲ တရားပေါ်လာရတာဖြစ်တယ်၊ တကယ့် ကယ်တင်ရှင် အစစ်ကတော့ မိမိရဲ့ ကိုယ်ကျင့်တရားသာဖြစ်ပါတယ်၊ တရားအသိတပ်ဆင်ပေးတဲ့ လူရဲ့မျက်စိသာ အကြည့်မှန်လို့ အလုပ်မှန်ပြီး စိတ်အေးရမှာပါ။

လောကမှာ သာသနာပေါ်လာဖို့ ခက်ခဲသလောက် ဘုရားမရှိတဲ့နောက် သာသနာ မကွယ်ပျောက်အောင် စောင့်ရှောက်ထိန်းသိမ်းရတဲ့ တာဝန်ကလဲ ကြီးလေးလှပါတယ်။ တစ်ဦးတစ်ယောက်ကောင်း အင်အားနဲ့ ထမ်းဆောင်နိုင်တဲ့ တာဝန်မျိုးမဟုတ်ပါဘူး။